

Velké nadšení z MOOC už opadlo. Co zůstalo?

téma 19. března 2017 | Ema Wiesnerová | CC-BY

Přestože nabídka kurzů se stále rozšiřuje, nepatří už MOOC mezi top témata ve vzdělávání

Dobře udělané a lehké kurzy mají úspěšnost dokončení okolo deseti procent, v průměru je to ale jen pět až sedm.

Zkratka **MOOC** (čti múk) znamená massive open online course a jde o vzdělávací metodu, která není stará ani deset let. Zhruba před pěti lety nastal veliký boom kurzů, které umožňovaly prakticky komukoliv vzdělávat se v oblastech vlastního rozvoje nebo třeba částicové fyziky.

„MOOC vznikly z myšlenky konektivismu, což znamená, že vzdělávání se do velké míry realizuje prostřednictvím internetu. Důležité také je, že formální složka vzdělávání ustupuje a důraz se klade na to, že člověk si sám volí vzdělávací cestu a vybírá si k tomu různé nástroje,“ přibližuje podstatu těchto kurzů **Michal Černý** z Kabinetu informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty MU.

Špičkoví akademici z významných univerzit začali vytvářet kurzy, které mohl online absolvovat kdokoli třeba z druhého konce světa. Stačí se podívat například na stránky **Coursera** nebo **edX**. Vznikat začaly také vzdělávací platformy mimo univerzity.

Přesná definice toho, co je MOOC a co jiná forma online vzdělávání, neexistuje. Základní princip je, že kurzy si může zapsat kdokoli a jsou dostupné online. „Můžeme se přít, kde je hranice masovosti, a také o to, zda dvouhodinový blok můžeme počítat jako kurz,“ přibližuje úskalí přesné definice Černý.

Zdůrazňuje, že hlavní charakteristikou těchto kurzů je, že jsou od počátku připravované tak, že se přednášející nemohou věnovat studentům individuálně, ale buď to dělá automat, nebo studenti pečují o sebe navzájem.

Přestože nabídka kurzů se stále rozšiřuje, nepatří už MOOC podle Černého mezi top témata ve vzdělávání. „V době jejich největší slávy si někteří lidé mysleli, že tato forma vzdělávání pomůže tomu, že bude dosažitelné i pro lidi, kteří si nemohou dovést jít na univerzitu, a zvedne se tak vzdělanost. Moc to ale nefunguje. Dobře udělané a lehké kurzy mají úspěšnost dokončení okolo deseti procent, v průměru je to tak pět až sedm procent,“ podotkl.

Tento typ kurzů sice obohatil nabídku vzdělávacích možností, ale nestal se nosným systémem. Řada velkých univerzit, které kurzy vytvářejí, pak podle Černého přiznává, že je to pro ně především reklama a snaha přilákat ty nejlepší studenty. Jejich výroba navíc není levná.

O možnosti vytvářet MOOC uvažovala v době jejich největší slávy také Masarykova univerzita. Prosazoval je prorektor **Ivan Malý**. „Když jsme ale analyzovali potenciál vytváření kurzů, nenašli jsme funkční obchodní model, který by nám zajistil návratnost vložených prostředků. V českém prostředí jsou totiž jejich možnosti poměrně malé a vzhledem k vysokým investicím i náročnosti na přípravu a obsluhu kurzů se nám širší podpora jejich vytváření nevyplatí,“ přiblížil výsledek úvah prorektor.

Zdůraznil ale, že se určitě dají na univerzitě najít oblasti, kde může podobný model fungovat. Zda některý z nich dosáhne takové masovosti, aby se dal označit jako MOOC, je otázka. Příležitost si to vyzkoušet mají teď všichni. **Informační systému MU** totiž připravil novou platformu na tvorbu otevřených online kurzů. IS nově umožňuje přístup k e-kurzům i lidem mimo univerzitu.

„Je to reakce nejen na světové trendy, ale také na požadavky některých akademiků. Většinou jsou to ti, kteří už mají své e-kurzy a rádi by je nabízel široké veřejnosti, mimo jiné za účelem popularizovat dané téma či fakultu,“ uvedla **Jitka Daňková** z vývojového týmu ISu.

Lékařská fakulta cílí na zahraniční uchazeče

Na **Elportálu Masarykovy univerzity** tak zájemci najdou už čtyři kurzy, tři z nich jsou placené a stojí za nimi Lékařská fakulta MU. Ta je vytvořila jako podporu pro zahraniční studenty hlásící se ke studiu medicíny v angličtině. „Studenti pochází z různých zemí, absolvovali různé typy středních škol. Aby mohli být přijati, musí všichni absolvovat přijímací testy z chemie, biologie a fyziky. Vzhledem k odlišnostem ve vzdělávacích systémech v různých zemích ale nejsou jejich vědomosti jednotné a chybí jim informace, jak se na zkoušky připravit,“ uvedla hlavní důvod vzniku kurzů **Eva Táborská** z Lékařské fakulty MU.

Kurzy fungují už rok a předcházela jim podle Táborské asi desetiměsíční příprava. Materiály se tvořily nové, každý kurz měl kolem 20 kapitol, které tvořil základní text, sada řešených problémů a sada kontrolních otázek. Každá kapitola měla také diskuzní fórum, které studenti využili ke komunikaci s tutory pro získání doplňujících informací k tématu.

Kurzy si zapsalo 66 zájemců, nejvíc jich bylo z Německa, ale objevili se i lidé z Japonska, Kanady nebo Filipín. „Z účastníků kurzu jsme jich přijali ke studiu na fakultě 21, což ukazuje jejich smysl. Chceme navýšit počet kvalitních zahraničních studentů na Lékařské fakultě MU a je to do jisté míry i naše reklama,“ přiblížila Táborská důvody, které fakultu vedly k otevření kurzů pro širokou veřejnost. Snažili se také stanovit takovou cenu, aby případné uchazeče neodradili. Za přípravu z fyziky, chemie či biologie tak zájemci zaplatí 100 eur.

Podle Jitky Daňkové z ISu vytvářejí vyučující hodnotné kurzy a v určitém stadiu přípravy v něm mohou vidět i komerční potenciál pro fakultu, potažmo univerzitu. „E-kurzy máme napojené na Obchodní centrum, což vyučujícím umožňuje snadno provozovat i placené kurzy,“ uvedla. Dodala ale, že ne všechny kurzy jsou vhodné ke zveřejnění co do tématu a musí mít také určitou kvalitu, kterou posuzuje Ediční rada Elportálu.

Jazykové vzdělávání

Tato platforma ale není jediná, která se v rámci univerzity snaží vytvářet kurzy nejen pro studenty. V září roku 2015 byl spuštěn portál **mluvtecesky.net**, za nímž stojí Centrum jazykového vzdělávání MU a který nabízí online studium českého jazyka pro cizince. Základní kurzy obecného jazyka na úrovni A1 a A2 může studovat kdokoli v úplných základech.

Pro pracovníky ve zdravotnictví – nerodilé mluvčí – je určena část kurzu na pokročilejší úrovni B1. Seznamuje studenty s lékařskou terminologií a komunikačními situacemi, které mohou nastat v souvislosti s výkonem praxe v lékařském prostředí.

Centrum vyvíjelo portál v letech 2013–2015, nyní je bezplatně dostupný zájemcům o češtinu v pěti jazykových mutacích a další se chystají. Na webu je zaregistrováno přes 14 tisíc uživatelů, nejčastěji jsou z Polska, Česka, Ruska, Ukrajiny, Německa, USA, Rakouska, Francie, Španělska a Velké Británie.

Nedávno zveřejnila v rámci projektu Humanitní vědy dokořán na webu **open.phil.muni.cz** čtyři kurzy pro veřejnost také Filozofická fakulta MU. Stejně možnosti využil také kabinet informačních studií a knihovnictví. „Měli jsme e-learningový kurz Práce s informacemi, který jsme chtěli přeměnit na klasický MOOC s jednou výjimkou – nechtěli jsme v něm žádná videa. Kurz jsme přepracovali a kdokoli se do něj může přidat, projít si a něco se naučit. Zájemců mimo univerzitu jsme ale měli velmi málo, protože jsme nestihli pořádnou propagaci kurzu,“ upozornil na další úskalí tohoto způsobu vzdělávání Černý.